

CÀ PHÊ BIỆT THỰ SÀI GÒN

Trước 1975 Sài Gòn cũng giống như Paris vậy: quán cà phê thường là những căn nhà trên phố, lại mở ra khoảng không gian vỉa hè. Ngồi đó, dưới tán dù che mát hay dưới bóng cây xanh, nhàn tản ngắm người qua đường và cuộc sống đang diễn ra trước mắt, phiếm đàm về thời cuộc, về văn chương... ấy là cà phê Paris của văn nghệ sĩ, của tầng lớp trung và thượng lưu. Ở Sài Gòn thì nay chỉ còn thấy phong cách này ở vài quán cà phê lâu đời trên đường Đồng Khởi, Lê Lợi, Nguyễn Huệ... thuộc khu trung tâm thành phố.

Từ khoảng sau 1980 trong nhiều biệt thự vắng chủ lần lượt có những gia đình đến ở. Lại quá trình chung đụng, phân chia, coi nói... lần này còn thảm hơn: Trong khuôn viên đẹp như thế mà nhiều hộ gia đình phải làm chuồng nuôi heo, xây bể nuôi cá trê phi để “cải thiện” cuộc sống... Cũng may quá trình này không kéo dài như ở Hà Nội, khoảng gần mười năm sau thì có chủ trương “hoá giá” nhà biệt thự. Nhiều biệt thự được mua đi bán lại, không còn cảnh là nhà tập thể. Những chủ nhân mới đã biết khai thác giá trị của biệt thự, hoặc cải tạo lại cho người nước ngoài thuê, hoặc phổ biến hơn, biến thành quán cà phê, vì không có gì kiếm tiền nhanh bằng chủ nhà cho thuê lại biệt thự (một phần hoặc tất cả), và không đầu tư gì kiếm lời nhanh như mở quán cà phê. Và lại, kinh tế “mở cửa” vài năm nên cuộc sống có phần dễ thở hơn, các thành phố trở lại nếp sống đô thị mà cà phê là một trong nhiều thói quen sinh hoạt hàng ngày của thị dân. Có thể nói, từ lúc này phong cách “cà phê biệt thự” của Sài Gòn nhanh chóng lan toả đi nhiều thành phố khác.

Những ngôi biệt thự trước đây và những quán cà phê hiện nay có điểm gì chung nhỉ?

Ở khu vực đô thị cũ (quận 1, quận 3) cà phê–biệt thự dù ở mặt tiền hay trong hẻm đều có khuôn viên rộng, nhiều cây xanh. Kiến trúc nhà thường một trệt một lầu, tầng trệt thông thoáng tầng lầu có ban công nhẹ nhàng bên khung cửa mở rộng. Ban ngày ánh nắng nhẹ hơn khi xuyên qua vòm lá xanh, ban đêm ánh đèn dịu dàng khuất sau rèm thưa. Không gian tràn ngập tiếng nhạc thánh thót piano, da diết violin, trầm lắng guitare... Tiếng hát ở đây như văng ra từ băng cassette của dàn Akai những năm 80 vậy; nhạc Pháp, nhạc Trịnh Công Sơn Khánh Ly, Ngô Thụy Miên, Vũ Thành An, Ngọc Lan Trịnh Nam Sơn... những hoài niệm, những chia ly, những đón đau mà tràn đầy dịu dàng tràn đầy thương nhớ. Người ra vào đông hơn chủ nhân nhà biệt thự xưa nhưng nhiều quán cà phê vẫn giữ được

không gian yên ả, không ồn ào, biệt lập, không xô bồ như những quán cà phê sân vườn mới mở ở những khu vực khác mới đô thị hóa. Sự phong lưu, tinh tế, có khi sang trọng còn được lưu lại trong trang trí nội thất: những bộ salon, bàn ghế, vài bức tranh, bình bông đẹp mà đơn giản... Những quán cà phê biệt thự ở Sài Gòn được chủ nhân chăm chút về thiết kế và trang trí nội thất, tạo ra phong cách riêng độc đáo và quyến rũ, phần nào cho biết tính cách của chủ nhân.

Hiện nay nhiều cà phê biệt thự còn là những quán “cà phê sách”. Những kệ sách nhiều kiểu dáng, những cuốn sách hay... càng tạo cho quán một không khí ấm cúng như trong một ngôi nhà. Bên ly cà phê, cuốn sách đang mở, và sự thoải mái trên những gương mặt chăm chú đọc... Có cần gì hơn nữa, phải không?

Vậy còn gì khác nhau?

Thay cho những tường cao công kín là hàng rào thưa thoáng hoặc chỉ ngăn cách với đường bằng bức tường thấp hoặc bãi cỏ nhỏ xanh mượt, nối liền không gian quán cà phê với con đường tấp nập ngoài kia. Những chiếc dù vươn ra vỉa hè mời gọi, hơi nước phun sương mờ mát cả trời trưa nắng hè gay gắt khiến người đi qua không thể không muốn ghé vào. Vào quán cà phê Sài Gòn bạn có thể kêu một món ăn nhẹ, bánh ngọt, buổi trưa dùng một phần cơm văn phòng, và tất nhiên không chỉ có cà phê mà còn nhiều loại thức uống khác. Bây giờ đã có một số quán cà phê chỉ có thức ăn chay, những quán này buổi trưa rất đông khách là nhân viên văn phòng, công chức... Quan sát xu hướng của cà phê–biệt thự Sài Gòn có thể nhận biết xu hướng sinh hoạt của thị dân đô thị lớn nhất nước này.

Đôi lúc, ngồi trong những quán cà phê–biệt thự, một mình nhàn tản với ly cà phê hay tán gẫu với bạn bè, tôi luôn tự hỏi: sự biến đổi từ biệt thự thành quán cà phê có gì đáng tiếc hay có gì đáng mừng? Ngẫm đi nghĩ lại có lẽ sự biến đổi này “được” nhiều hơn “mất”. Trong cơn lốc đô thị hóa vài chục năm gần đây, sự biến đổi cảnh quan đô thị là hệ quả của lối sống thị dân “chưa hoàn chỉnh”, nếu không có những người chủ quán cà phê đã bảo tồn không gian và kiến trúc của những ngôi biệt thự đẹp như cổ tích này thì không biết Sài Gòn có còn gì là “hòn đô thị”?

Nguyễn Thị Hậu

Nguồn: Internet eMail by nvt chuyển

*Đăng ngày Thứ Sáu, December 6, 2024
Ban Kỹ Thuật Khóa 10A-72/SQT/ĐĐ, ĐĐ11/TĐ1ND, QLVNCH*